NEZAPOMEŇTE NAVRHOVAT NA OCENĚNÍ BLANICKÝ RYTÍŘ!

Již v minulém čísle Pod Blaníkem byl otištěn celý text vyhlášení ocenění Blanický rytíř. Připomínáme tedy jen, že na Velký pátek v roce 2000 (tedy v den, kdy se otevírá hora Blaník) bude již podruhé nevládními organizacemi okresu Benešov uděleno ocenění Blanický rytíř maximálně třem osobám, které se významně zasloužily o ochranu a rozvoj přírodního a kulturního bohatství Podblanicka. Na toto ocenění může kdokoli nominovat fyzické osoby, které se významným činem nebo dílem ukončeným v tomto roce zasloužily o ochranu a rozvoj přírodního a kulturního bohatství Podblanicka, nebo za celoživotní dílo v této oblasti. Ocenění je výjimečně udělováno i in memoriam.

Návrh musí být písemný, musí obsahovat celé jméno, příjmení a titul nominované osoby a zdůvodnění návrhu. Žádáme též o uvedení adresy (případně telefonu) navrhovatele. Návrhy přijímá Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim, Pláteníkova 264, 258 01 Vlašim.

Pavel Pešout

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST BLANÍK V ROCE 1999

Realizace praktických opatření

Ve srovnání s předchozími roky se Správa Chráněné krajinné oblasti (dále jen CHKO) více zaměřila na realizaci praktických opatření zlepšujících přírodní prostředí v CHKO. Již tradičně Správa CHKO ve spolupráci s organizacemi Českého svazu ochránců přírody, mysliveckými sdruženími a několika soukromými zemědělci zajišťovala obnovu a sečení přírodovědně nejcennějších luk. U dalších desítek hektarů luk Správa CHKO Blaník finančně podporuje zemědělce při jejich obdělávání sečením či extenzívním pasením. V r. 1999 byla věnována péče také vodním ekosystémům. Správa financovala obnovu 7 tůní v nivě Blanice (viz foto), obnovu mysliveckého rybníčku Pod Hřivami a podporovala vytvoření soustavy rybníčků a tůní u Částrovického potoka prováděných majitelem pozemků p. Pavlem Potančokem. Původně se v r. 1999 měly realizovat ještě tři drobnější tůňky pro obojživelníky ve zvodnění na louce v Přírodní rezervaci Podlesí pod rybníkem Jordán, avšak majitel (Obec Louňovice) s jejich realizací nesouhlasil. Mezi praktickými opatřeními realizovanými na území CHKO Blaník je třeba jmenovat také péči o památné stromy. Správa CHKO financovala zastřešení jedné z památných lip u románské rotundy v Libouni. Dlouhodobě je podporováno zavádění nelesní zeleně do zemědělské krajiny. V minulém roce např. byl za podpory Správy vysázen Podblanickem Louňovice a.s. olšový břehový porost podél vodoteče uprostřed zemědělské půdy jižně od Louňovic, byla také dále doplněna rozptýlená zeleň pod Krasovicemi. Na konec výčtu praktických opatření nesmíme zapomenout zmínit značení hranic chráněných území a obnovu naučné stezky na Velkém Blaníku, kterou neznámý vandal v zimě zničil. Celkově bylo na území CHKO v r. 1999 realizováno 32 praktických opatření, na něž bylo vydáno přes jeden a půl miliónu korun.

Výzkum a druhová ochrana

V oblasti výzkumu a ochrany druhové rozmanitosti bylo učiněno několik zajímavých nálezů. Bezesporu jedním z nejdůležitějších je objevení výskytu kriticky ohrožené a chráněné rostliny - rozchodníku huňatého - v přírodní rezervaci Podlesí. Kromě této lokality roste tato vzácná bylina jen na dalších třech místech v České republice. Ve spolupráci s ČSOP Vlašim byla zahájena realizace záchranného programu "Doupňák", který, jak odpovídá z jeho názvu, řeší posílení a dlouhodobou ochranu populace holuba doupňáka ve vrcholových bučinách na obou Blanících.V roce 1999 zde s podporou Správy CHKO bylo vyvěšeno dvacet speciálních budek pro tyto chráněné ptáky. ČSOP Vlašim v tomto roce

Obnova jedné z tůní v nivě Blanice.

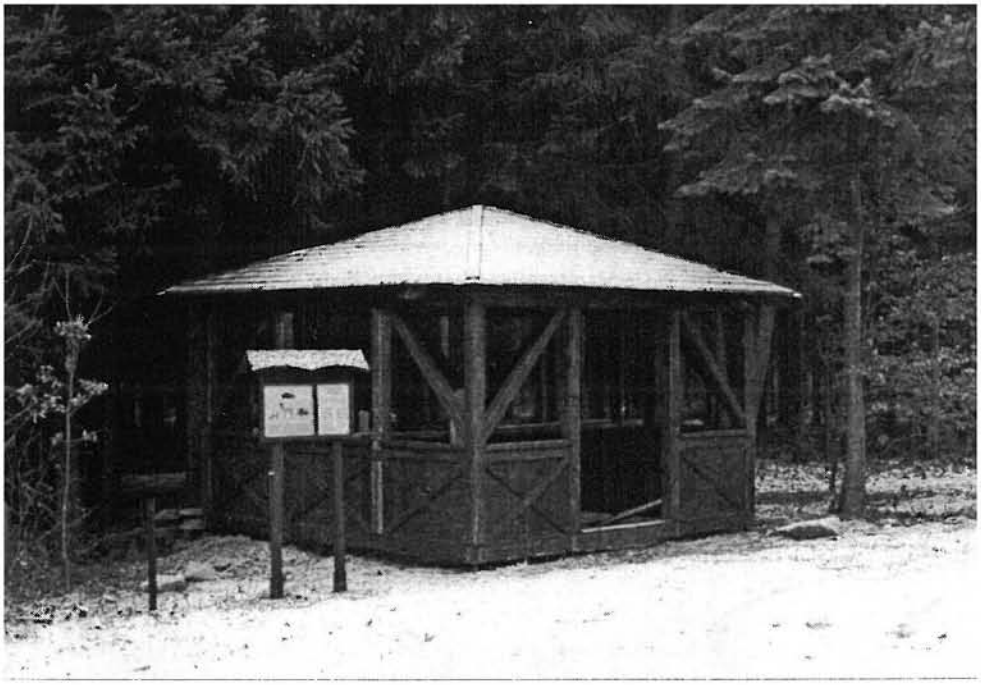

Celodřevěný altán pro odpočinek a ochranu před nepohodou pro turisty a cyklisty byl postaven za podpory Lesů České republiky s.p. u parkoviště mezi Velkým a Malým Blaníkem.

také s podporou Lesů ČR vyvěsila v lesích v centrální části CHKO třicet budek pro dravce a sovy a s podporou Správy CHKO budky pro drobné dutinové ptáky. Ve spolupráci s ČSOP Vlašim SCHKO organizovala ve dnech 6.-7.3. Mezinárodní seminář "Vážky", ze kterého byl vydán samostatný sborník přednášek. Dále probíhala úzká spolupráce se Stanicí pro handicapovaná zvířata ČSOP Vlašim působící na celém území CHKO Blaník.

Ekologická výchova, vzdělávání a osvěta

V roce 1999 se především ve spolupráci s Okresním úřadem v Benešově a Podblanickým ekocentrem ČSOP Vlašim podařilo rozběhnout systematickou ekologickou výchovu na celém okrese Benešov (tedy i celém území CHKO Blaník), zejména se tak zavedla dlouhodobá práce se školami (včetně trvalé spolupráce s pedagogy).

Tradičně SCHKO ve spolupráci s Podblanickým ekocentrem ČSOP Vlašim uspořádala ke Dni Země již 9. ročník výtvarné a 6. ročník literární soutěže, kterých se účastnilo celkem 10 základních škol z celého okresu Benešov. Vernisáž opět poběhla v Domě dětí a mládeže v Benešově za účasti médií.

Pracovníci Správy zajišťovali i přípravu školního kola Biologické olympiády v ZŠ Louňovice a pomáhali připravit i obě okresní kola této soutěže pro základní školy. Podíleli se také na organizování středočeského kola Ekologické olympiády pro střední školy.

Ve spolupráci s ČSOP Vlašim byl na ZŠ Louňovice ustaven Kroužek mladých ochránců přírody při Správě CHKO Blaník.

CHKO Blaník je exkurzně velmi přitažlivá. Proto pracovníci její Správy prováděli několik desítek exkurzí s celkovou účastí téměř 900 osob. Kromě toho bylo uspořádáno 8 přednášek zejména pro školy. Správa CHKO nezapomíná ani na individuální návštěvníky Podblanicka. Proto přivítala iniciativu Lesů ČR s.p., které ve spolupráci s ČSOP Vlašim instalovaly u silnice Louňovice - Načeradec na místě polorozpadlé boudy, sloužící jako skládka odpadu, dřevěný altán, kde se mohou příchozí i cyklisté ukrýt před nepřízní počasí (viz foto). Další nové příjemné posezení mohou návštěvníci díky Lesům ČR nalézt u seníku stojícího u naučné stezky a zároveň červené turistické značky ve směru od Kondrace.

Již tradičně se pracovníci CHKO věnovali publikační činnosti. V tomto roce vydali celkem přes 10 vědeckých a přes 50 popularizujících sdělení a byli autory či spoluautory některých samostatných publikací. Konkrétně je možno jmenovat např. podílení se na vydání Praktického rádce "Jak chránit životní prostředí na okrese Benešov", který veřejnosti dává odpověď na otázky co dělat a na koho se obrátit, když se setkají s poškozováním přírody a krajiny. Bohužel se v r.1999 se nepodařilo z finančních důvodů vydat plánovanou monografickou publikaci o CHKO Blaník, takže zatím byl připraven jen upravený a rozšířený text pro 2. vydání knihy Chráněná území ČR

Výkon státní správy, metodická a poradenská činnost, spolupráce s obcemi

Dne 4.5.1999 se uskutečnilo v Podblanickém ekocentru ČSOP Vlašim zasedání Poradního sboru CHKO Blaník, kam byli pozváni zástupci všech obcí, stavebních úřadů a dalších institucí působících v CHKO Blaník. Přítomní zde byli podrobně seznámeni s činností Správy, záměrech do budoucna; podrobný výklad byl dán k základním materiálům, zejména Plánu péče o CHKO Blaník a ke Studii krajinného rázu. Cenná byla i diskuse o různých praktických problémech.

Průběžně byla prováděna metodická a poradenská činnost pro občany a obecní úřady (celkem přes 100 odborných stanovisek a ústních informací). V rámci zajišťování státní správy bylo uděleno 5 pokut (převážně za vjezd vozidel mimo vyhrazená místa). Celkem Správa vedla 20 správních řízení. Pro veřejnost bude jistě zajímavé, že 6.-7.10.1999 proběhla kontrola Ministerstva životního prostředí zaměřená na správní řízení. V závěru protokolu z této kontroly se píše, že došlo k evidentnímu zlepšení v celkovém způsobu posuzování věcí, včetně rozhodovací činnosti.

Nové programy do budoucna

Správa CHKO řeší nejen ochranu přírody pomocí existujících motivujících i omezujících možností daných ze zákona či dotačními tituly, ale snaží se dlouhodobě vyřešit nejpalčivější problém, kterým je zavedení šetrného zemědělského obhospodařování celé oblasti. Tedy na jedné straně zajistit obdělávání mnoha hektarů pozemků, o které zemědělci nemají zájem (a které by bez dotací zůstávaly ladem), a na

druhé straně snížit intenzitu obdělávání na velkých celcích, zejména orné půdy. Snížením intenzity není však myšlen jen pokles dávek hnojiv a pesticidů (k čemuž díky ekonomickému tlaku již beztak došlo), ale také členění stávajících velkých celků, zavádění rozptýlené zeleně, zpřístupnění krajiny obnovou původní cestní sítě apod. Pro naplnění tohoto dlouhodobého cíle, který umožní zvýšení biodiverzity krajiny, snížení vodní eroze apod., se Správa CHKO v letošním roce ve spolupráci s těmi zemědělci, kteří projevili zájem, podílela na návrhu specifických agroenvironmentálních programů pro CHKO Blaník, jež by měly být uvedeny co nejdříve v život za podpory z předstupních fondů Evropské unie.

Všem obcím působícím v CHKO, MěÚ ve Vlašimi a Okresnímu úřadu v Benešově je nutno poděkovat za snahu spolupracovat se Správou CHKO na ochraně zdejší přírody a krajiny. Zájemci o bližší údaje o činnosti Správy CHKO, exkurze a přednášky se mohou kdykoli obrátit na adresu Správa CHKO Blaník, Louňovice 8, tel./fax: 0303/852654.

Lubomír Hanel, Pavel Pešout (foto: František Vondrák)

AKTUÁLNÍ TÉMA: STRÁŽ OCHRANY PŘÍRODY

Od 1. ledna 2000 je v platnosti zákon č. 238/1999 Sb., kterým se mimo jiné mění i ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. A čeho se tato změna týká?

Dle ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny okresní úřady a CHKO ustanovují stráž ochrany přírody, jejímž posláním je kontrola dodržování předpisů o ochraně přírody.

Stráž ochrany přírody se skládá ze strážců a ze zpravodajů. Zpravodajové se dva roky v terénu učí a zaškolují na strážce. Strážci jsou pak oprávněni vstupovat na cizí pozemky, zjišťovat totožnost osob, které porušují předpisy na ochranu přírody, ukládat a vybírat blokové pokuty za přestupky na úseku ochrany přírody.

Zásadní pravomocí strážce přírody je v případě bezprostředního ohrožení zájmů chráněných zákonem o ochraně přírody, možnost pozastavení rušivé činnosti. To znamená například, přijde-li strážce na pozemek, kde se právě vlastník či nájemce připravuje ke kácení stromů, je strážce oprávněn vyžádat si předložení patřičných dokladů a když zjistí, že kácení neodpovídá ustanovením zákona o ochraně přírody a krajiny, sepíše s vlastníkem či nájemcem protokol, kterým tuto činnost zastaví.

O svém opatření bezodkladně vyrozumí územně příslušný orgán ochrany přírody a ten do 15ti dnů rozhodne, zda opatření potvrdí, změní či zruší. Postup je jednoduchý, avšak není zákonem o ochraně přírody řešena jakákoliv věcná ani hmotná odpovědnost, natož ochrana přímo zasahujících dobrovolných pracovníků - stráže přírody.

A zde nastane od 1.1.2000 zásadní změna: Stráž přírody, stejně jako stráž vodní, lesní, myslivecká a rybářská, získává statut veřejného činitele. Pro stráž přírody to znamená, že jsou jmenovitě stanovena kritéria, za jakých může být občan České republiky jmenován stráží přírody a složit předepsaný slib.

Okresní úřad a Správa CHKO budou oprávněny stráž ne pouze zřizovat, ale i rušit z vlastního podnětu, pokud fyzická osoba přestala tuto funkci vykonávat, či na vlastní žádost osoby. Stráž přírody může dle nového zákona požádat o součinnost ve svých zásazích i Policii ČR.

Pro samotné pracovníky stráže přírody jsou však nejdůležitější ta ustanovení zákona, která řeší odpovědnost za případné škody vzniklé zásahem stráže, či škody osobě, která stráži poskytla pomoc a tato odpovědnost plně přechází na stát, respektive na orgán, který stráž ustanovil.

Na okrese Benešov je zřízena Stráž ochrany přírody již od roku 1993. V současné době má 5 strážců pro území CHKO Blaník a 9 zpravodajů a 18 strážců pro celý okres Benešov.

Jak už to s lidmi bývá, je spolupráce s jednotlivci různá. Někteří jsou pasívní, snad dosud čekají na svou příležitost. Jiní dělají čest svému poslání a jsme hrdí na to, že jsou našimi spolupracovníky. Jedno však mají společné, jsou prodlouženou rukou státní správy a tím, že se pravidelně a z vlastního zájmu pohybují v terénu, mají nezastupitelnou funkci pro praktickou ochranu přírody a krajiny.

Za jejich dlouhodobou dobrovolnou práci je jim třeba poděkovat.

Jana Zmeškalová